

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș, Petru Moraru,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Valentina Costaș, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Glodeni din 02 iulie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015 în cauza penală în privința lui

Bejereanu Dorin Anatoli, născut la 02 martie 1982, originar din sat. Ustia, r-nul Glodeni și domiciliat în mun. Bălți, sat. Elizaveta, str. Teilor 38.

Datele referitoare la examinarea cauzei:

- 1. 29.05.2015 - 02.07.2015 (prima instanță);*
- 2. 15.07.2015 - 14.10.2015 (instanța de apel);*
- 3. 26.11.2015 - 16.02.2016 (instanța de recurs).*

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Glodeni din 02 iulie 2015, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în temeiul art. 364/1 Cod de procedură penală*, Bejereanu Dorin a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4), 90 Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 4 ani.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, inculpatul la 20.02.2015, în jurul orei 18.20, consumînd băuturi spirtoase în sat. Elizaveta, apoi în sat. Limbenii Vechi, r-nul Glodeni, fiind în stare de ebrietate alcoolică, s-a urcat la volanul automobilului de model „Daewoo Matiz”, cu n/î BLDW 837, și se deplasa pe traseul L-226 cu direcția de deplasare din sat. Limbenii Vechi spre sat. Ustia, r-nul Glodeni, împreună cu pasagerii Gromațchi Roman și Babii Sergiu. La ieșirea din sat. Limbenii Vechi, la distanța de aproximativ 1 km., Bejereanu Dorin fiind în stare de ebrietate alcoolică, ce s-a confirmat prin raportul de expertiză medico-legală nr. 93 din 02.03.2015, unde în rezultatul colectării probelor biologice, sa stabilit că concentrația de alcool în sângele lui era de 1,99 g/l, ceea ce conform art. 134/12 alin. (3) Cod penal, constituie stare de ebrietate cu grad avansat, din imprudență a încălcat regulile de

securitate a circulației rutiere, ne ținând cont de situația rutieră, nu s-a isprăvit cu conducerea mijlocului de transport, a ieșit de pe carosabil și a răsturnat mijlocul de transport condus. În urma accidentului rutier pasagerul automobilului Gromațchi Radu a primit leziuni corporale sub formă de fractură închisă, cominutivă a osului femural drept 1/3 proximală cu deplasarea fragmentelor, ce puteau să apară în rezultatul accidentului rutier, care conform raportului de expertiză medico-legală nr. 41 „D” din 13.03.2015, corespund categoriei vătămarilor corporale grave.

De asemenea, în urma accidentului rutier pasagerul Babii Sergiu a primit leziuni corporale: fractură înfundată a osului frontoparietal drept cu trecere la oasele bazei craniului, contuzie cerebrală, hemoragie subarahnoidală, fractură a coastelor 2-7 pe dreapta linia axilară anterioară, hemotorace pe dreapta circa 1,5 litri, rupturi de ficat lobul drept, hemoperitoneum pe dreapta 1,5 litri, rupturi de ficat lobul drept, hemoperitoneum circa 1,0 litri, fractură închisă de os humeral drept 1/3 superioară, fractură deschisă de os femural drept 1/3 inferioară, plăgi contuze și excoriații pe diferite regiuni ale corpului, care puteau fi produse în timpul accidentului rutier, fiind periculoase pentru viață și corespund categoriei vătămări corporale grave, în urma cărora a survenit decesul lui Babii Sergiu.

Cauza comiterii accidentului rutier, este încălcarea de către conducătorul auto Bejereanu Dorin a prevederilor art. 14 lit. a) al Regulamentului circulației rutiere - conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate și art. 45 alin. 1 al RCR - conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii; d) situația rutieră.

3. Procurorul a atacat cu apel sentința, în latura stabilirii pedepsei, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită pedeapsa de 2 ani și 7 luni închisoare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de conduce mijloacele de transport pe un termen de 4 ani, deoarece pedeapsa stabilită este inechitabilă pentru infracțiunea săvârșită, astfel neîntemeiat fiind aplicate prevederile art. 90 Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015, pronunțată integral la 21 octombrie 2015, apelul a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

4.1. Instanța și-a motivat soluția prin aceea că prima instanță corect a stabilit starea de fapt și de drept, corect a calificat acțiunile inculpatului conform învinuirii formulate, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală și la stabilirea pedepsei au fost respectate prevederile art. 16, 61, 75 Cod penal, art. 364/1 Cod de procedură penală, pedeapsa fiind stabilită în limita sancțiunii normei penale, ținându-se cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei, de gradul pericolului social al infracțiunii comise, de persoana inculpatului și de toate circumstanțele cauzei, care agravează ori atenuază răspunderea, careva interdicții de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal nu au fost stabilite, astfel corectarea și reeducarea inculpatului fiind posibilă fără izolarea lui de societate.

5. Hotărârile judecătorești sunt atacate cu recurs ordinar de către procuror, la 16 noiembrie 2015, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală și

care, solicită casarea parțială a acestora, în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului pentru comiterea infracțiunii imputate să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare de 4 ani, fără aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

În motivarea cerințelor a invocat, că instanțele judecătorești la individualizarea pedepsei nu au ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal, de pericolul social al infracțiunii săvârșite, astfel, neîntemeiat au fost aplicate prevederile art. 90 Cod penal, fiindu-i stabilită inculpatului o pedeapsă inechitabilă pentru infracțiunea săvârșită, ce nu va atinge scopul pedepsei penale.

6. Asupra recursului nu au fost depuse referințe.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârilor judecătorești, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre, din următoarele considerente.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și să rejudece cauza, cu pronunțarea unei noi hotărâri, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar conform pct. 10) alin. (1) al aceluiași articol, în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În speța de referință, Colegiul penal susține că obiect al contestării hotărârilor judecătorești, atât în instanța de apel cât și în instanța de recurs, a constituit aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, care reglementează suspendarea condiționată a executării pedepsei la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență.

Deși la o primă vedere, în circumstanțele cauzei sunt întrunite condițiile necesare pentru a fi aplicată instituția suspendării condiționate a executării pedepsei, totuși instanțele urmau să efectueze o analiză mult mai complexă și minuțioasă a scopului pedepsei penale și a individualizării ei.

Așadar, datorită semnificației deosebite a impactului social pe care îl are săvârșirea în societate a unor astfel de infracțiuni, se are în vedere cele din domeniul transporturilor, nu pot fi valorificate în favoarea inculpaților ca și circumstanțe atenuante, circumstanțele personale ale acestora întrucât au lezat profund niște valori sociale concrete ocrotite de lege prin comiterea lor.

Relevante în sensul vizat sunt și argumentele recurentului, precum că infracțiunea a fost comisă de inculpat dat fiind că acesta a admis un șir de acțiuni, neglijând cerințele legii, încălcând regulile circulației rutiere, care, în final, au dus la săvârșirea din imprudență a accidentului rutier cu cauzarea vătămării grave a integrității corporale lui Gromațchi R., cât și decesul lui Babii S., și anume lipsa competenței de conducere a mijlocului de transport, starea de ebrietate alcoolică ce a influențat comportamentul manifestat de inculpat.

Circumstanțele în care a fost comisă infracțiunea incriminată inculpatului, determină Colegiul penal lărgit să conchidă asupra incorectitudinii suspendării condiționate a executării pedepsei închisorii în privința lui Bejereanu D. Aceasta se statuează avînd în vedere că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care atentează la valoarea primordială protejată de legea penală – viața și sănătatea persoanei, cu atît mai mult că aceasta a fost săvîrșită în prezența altor factori declanșatori cum sunt, prezența stării de ebrietate a inculpatului – circumstanță care nu putea fi neglijată de instanțe la constatarea oportunității suspendării executării pedepsei.

În prezenta cauză, instanța de recurs, găsește întemeiate motivele recursului declarat și constată că concluzia instanțelor inferioare, precum că, corijarea inculpatului este posibilă și prin aplicarea prevederii art. 90 Cod penal – condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, a fost una greșită, neîntemeiată și din aceste considerente o va exclude, nefiind considerat faptul că, prin această soluție se înrăutățește situația condamnatului.

Subsidiar la cele ce preced, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel greșit și-a motivat soluția de individualizare a executării pedepsei în privința inculpatului și nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, susținînd o poziție eronată în ce privește aplicarea față de inculpat a dispoziției art. 90 Cod penal. Discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al circumstanțelor cauzei, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și greșit motivate în privința aplicării pedepsei cu suspendarea condiționată a executării ei.

În acest context, instanța de recurs relevă că, potrivit prevederilor art. 75 Cod penal, prin criteriile generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținînd cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luînd ca bază aceste prevederi și soluționînd chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, *de jure și de facto*, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeiurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează a i se stabili.

Pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art. 61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială a acestuia.

Colegiul penal lărgit remarcă, că principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată cînd soluționează cauza penală și cînd alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art. 62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Limitele pedepsei, prevăzute în partea specială, sînt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvîrșite. Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvîrșire a faptei și depinde de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmările produse sau care s-ar fi putut produce. Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvîrșite, se stabilește avînd în vedere persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului pînă sau după săvîrșirea infracțiunii.

Este important de specificat aici că cauza a fost examinată conform rigorilor stipulate în art. 364/1 Cod de procedură penală, după regulile speciale impuse de procedura simplificată reglementată de norma nominalizată.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei, s-au valorificat anume în această ordine, fiind stabilit inculpatului termenul de pedeapsă, prevăzut de art. 264 alin. (4) Cod penal.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și quantumului acesteia, în cazul stabilirii închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, în perspectiva personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe o perioadă de probațiune stabilit de instanța de judecată.

Conform art. 90 alin. (1) Cod penal, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvîrșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvîrșite din imprudență, instanța de judecată, ținînd cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, poate ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită și poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicînd numai decît în hotărîre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

O condiție prevăzută expres în alin. (1) art. 90 din Cod penal constituie concluzia instanței că nu este rațional ca inculpatul să execute pedeapsa stabilită. Astfel, este prerogativa instanței de judecată să aprecieze că scopul pedepsei poate fi atins chiar și fără executarea efectivă a acesteia. În formarea convingerii, instanța de judecată ține cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege. Deși legea nu îngrădește libertatea instanței de judecată de a-și forma convingerea cu privire la posibilitatea făptuitorului de a se îndrepta fără executarea efectivă a pedepsei, ea obligă instanța să-și motiveze hotărîrea de suspendare condiționată a executării pedepsei, indicînd precis acele motive pe care s-a întemeiat convingerea ei.

Prin urmare, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că nu este rațional ca inculpatul să execute real pedeapsa stabilită. Analizînd condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

În speță, reieșind din soluția adoptată de instanța de fond și cea de apel, se constată că la stabilirea și aplicarea pedepsei în privința inculpatului, instanțele nu au

avut în vedere scopul și criteriile de individualizare a acesteia, prevăzute de art. 61 și 75 Cod penal, nu au ținut seama de circumstanțele reale ale cauzei, circumstanțe care fiind analizate, per ansamblu, nu permit instanței stabilirea unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării ei.

Astfel, instanța de recurs apreciază că modalitatea de executare aleasă în privința inculpatului, nu este în acord cu principiul proporționalității avînd în vedere fapta comisă și urmările excepțional de grave produse.

Mai mult, Colegiul lărgit specifică că, așa cum rezultă din textul deciziei instanței de apel, aceasta și-a motivat dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei aplicate inculpatului menționînd că dînsul se poate îndrepta fără a executa real pedeapsa închisorii, ceea ce se consideră de către instanța de recurs drept o concluzie eronată, care nu poate fi menținută.

Prin urmare, rejudecînd cauza, instanța de recurs conchide că în privința lui Bejereanu Dorin, care a fost condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal la 4 ani închisoare, urmează a i se stabili executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

Totodată, Colegiul lărgit specifică că, în speță, sunt respectate exigențele art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, privitor la neagravarea situației condamnaților, menționîndu-se că urmează a fi diferențiată noțiunea de individualizare a pedepsei de noțiunea de individualizare a executării pedepsei. Prin actul de individualizare a executării pedepsei cu suspendarea executării instanța pune pe cel condamnat în situația de „condamnat cu executarea pedepsei condiționat suspendată”.

În acest mod suspendarea condiționată a executării pedepsei se arată a fi o problemă privind executarea pedepsei dat fiind faptul că obiectul suspendării este executarea pedepsei. Astfel, se suspendă executarea pedepsei și nu aplicarea acesteia.

Din considerentele menționate, Colegiul penal lărgit consideră că excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, în raport cu soluția prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, nu poate fi considerată o agravare a situației inculpatului, deoarece nu s-a făcut o altă reîncadrare a faptei în sensul agravării și nici nu s-a dat o altă individualizare a pedepsei stabilite în același sens.

Ca agravare a situației inculpatului se subînțeleg situațiile de schimbare a soluției din achitare în condamnare, de încadrare juridică la o infracțiune mai gravă, sau un alt alineat nou, literă, de înlocuire a sancțiunii cum ar fi a măsurii educative în pedeapsă prevăzută de sancțiune, din amendă în închisoare, prin mărirea cuantumului aceleiași pedepse ori adăugarea la pedeapsa principală a pedepsei complementare, de aplicare a unor măsuri de siguranță la care nu fusese inițial condamnat, de reținere în recurs a stării de recidivă, a concursului de infracțiuni în loc de infracțiune continuă, situații de învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început ori orice altă modificare a învinuirii (imputarea altor acțiuni în locul celor imputate anterior, imputarea infracțiunii care diferă de cea imputată după obiectul atentat, caracterul faptei și acțiunii), care afectează dreptul inculpatului la apărare.

Cele menționate în alineatul precedent nu se referă la situația din speță, iar din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide, că recursul declarat urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărîrilor judecătorești, în partea stabilirii pedepsei inculpatului, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Valentina Coștaș, casează parțial, în partea stabilirii pedepsei, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 octombrie 2015 și sentința Judecătorei Glodeni din 02 iulie 2015, în cauza penală în privința lui **Bejereanu Dorin Anatoli**, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre în această parte, prin care:

Bejereanu Dorin Anatoli se consideră condamnat în baza art. 264 alin. (4) Cod penal, la 4 (patru) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 (patru) ani.

Termenul de executare a pedepsei închisorii stabilite lui **Bejereanu Dorin Anatoli** se calculează din momentul reținerii acestuia.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 15 martie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș

Petru Moraru